

SĂMĂNĂTORUL

Redactor responsabil:
Dr. ENEA POPA

Redacția: Str. Petru Maior No. 7.
Administrația: Str. Gh. Coșbuc, 34

Foaie culturală-politică. Apare
săptămânal sub conducerea
unui comitet

ABONAMENTUL:

Pe an 100 Lei
Pe 1/2 an 50 Lei
Pe 1/4 an 25 Lei

UN CUVÂNT DE LĂMURIRE

Foaia noastră apare tocmai într'un moment când presa (gaze-
ria) românească din Ardeal tre-
ce printr'o mare criză, Gazetele
românești sunt în dispariție, din
pricina scumpetei tiparului și a
hârtiei și, poate, și din pricina
nepăsării păătoase a publicului
românesc, care nu se îndură să
plătească 2 Lei pentru o foaie
românească, ci preferă să citească
și azi foile ungurești.

Făcând aceste constatări, cre-
dem, e cam îndrăzneță încerca-
rea să începem a scoate o foaie
chiar acum, fără a avea la îndea-
mână vre-un fond oarecare, ci
bazăm numai pe jertfa materială
și morală a câtorva inși, conști-
enți de ceea ce poate însemna
pentru publicul nostru românesc,
o gazetă scrisă cu căldură, dem-
nitate și cinste.

Cu toate că ne dăm perfect
de bine seamă de greutățile de
care o să ne lovim în drumul
nostru de luminare și pe această
cale a poporului, peste care se
întinde și azi bezna neagră a în-
tinerului, cu toate acestea por-
nim cu încredere la drum. Cre-
dința și idealul care stă la temelia
încercării noastre ne este cel mai
puternic sprijin și stâlp al susție-
nerii noastre.

Ne punem în slujba idealului
unității noastre naționale și a des-
voltării și organizării Statului ro-
mân sub toate raporturile, prin
muncă cinstită, neîntreruptă și
desinteresată. Vom îmbrățișa toate
ideile cari asigură progresul ge-
neral. Vom fi o tribună dela care
toate lucrurile se vor cerne prin
prizma intereselor generale. Nu
vom fi salariații nimănui și nici
nu vom servi ambițiile bolnave
și nesațioase sete de mărire a
vre-unei persoane.

La temelia încercării noastre
vom pune ideile de cultură pe
cari trebuie să se clădească Sta-
tul român, ca să poată înfrun-
ta cu încredere urgia vremurilor vii-
toare. Nu vom uita un singur
moment, că cultura morală, suf-
letească, cultura minții, sunt fac-
torii cei mai puternici ai existen-
ței popoarelor. — Trebuie să ne
smulgem odată din materialismul
ce ne-a copleșit și să facem loc
mai larg spiritului, culturai spiri-
tuale. Numai o viață mai spiri-
tuală, smulsă din materialismul
zilelor noastre, ne poate da avân-
tul necesar la realizarea unei
opere trainice pentru consolidarea
Statului român.

Vom face în coloanele gaze-
tei noastre și politică, susținând,

insă, un program politic și nu
persoane. Vom susține — pentru
ce să n'o spunem deschis —
programul partidului național.

În toate chestiunile politice,
insă, ne vom adresa judecării
cetățenilor și nu patimilor și nă-
ravurilor lor. Vom încerca totdea-
una să convingem. Lupta o vom
da cu toată vigoarea, insă deschis,
cu arme loiale și cinstitute. Vom
combate pe adversar în marginile
adevărului, criticând aspru, dar
cu liniște și multă stăpânire. Ne
dăm seamă, că în nici un do-
meniu nu se exploatează cu atâta
ușurință patimile omenești ca în
politică. Și aceasta numai din
motivul, că cei mai mulți fac o
politică personală, oportunistă,
lipsită de principii și pentru că
la temelia politiceii, așa cum se
face azi, nu stă cultura. Idealul
nostru trebuie să fie: prin-cultură
la o politică mai cinstită și mai
civilizată.

La această gazetă nu vom prac-
tica arta de-a seduce, insinua, in-
sulta, calomniia și minți, de dragul
unui ușor succes. Vom lupta cu
toată energia împotriva întrebun-
tării forței brutale, a bătăilor, în
luptele politice, împotriva împiede-
cării liberei manifestări a voinței
cetățenilor, căci toate aceste me-
tode de luptă înjosesc și coaboară
vieța publică a unei țări. Im-
boldul muncii noastre va fi: dra-
gostea binelui public.

Ne vom conduce în activitatea
noastră politică de ideile exprimate
într'un frumos studiu (Partidul
politic) de marele savant român,
dl Dimitrie Gusti, profesor la
Universitatea din București.

Trebuie să muncim din toate
puterile noastre, — ca să lu-
minăm poporul, pentru ca să
știe ce este, ce trebuie să facă și
încotro trebuie să meargă, ca să
nu mai fie un instrument orb și
o jucărie în mâna politicianilor
care-i exploatează neștiința.

Încă câteva cuvinte.

În polemici cu cei ce mărtu-
risesc alte credințe politice decât
noi, vom observa, în general, un
ton cuviincios, spunându-ne cu-
vântul totdeauna în mod cuviin-
cios, dar după întreagă convin-
gerea noastră, căci numai adevă-
rul ne poate călăuzi cu pași si-
guri. Trebuie să se introducă
și în politică mai multă morali-
tate.

Dacă înțelegem, ca în partea
politică să luptăm pentru prog-
ramul unui partid, asta nu înse-
amnă, că ne vom lăsa robiți de
vieța de partid în măsura ca să

nu spunem pe nume oamenilor
răi-ca să le zicem așa — din parti-
dul în șirele căruia luptăm, când
aceștia, ca simpli particulari, sau
în mod colectiv, vor săvârși gre-
șeli, cari ating interesele neamu-
lui nostru.

Articole, în cari vom face, în
această măsură, personalități —
căci nu vom putea să nu numim
și persoane — vor fi iscălite,
căci nu înțelegem să ne ascun-
dem sub anonimul redacțional,
din umbra căruia, de regulă, se
insultă, calomniază, mințeste și
mistifică adevărurile.

Cu aceste cuvinte pornim la
drum, rugând de bunul Dumnezeu să
ne ajute, ca și pe această cale
să ne servim neamul și țara.

Dr. Enea Popa.

DUPĂ SERBĂRI.

Au trecut frumoasele serbări ale
„Asociațiunii“ în orașul nostru și
alesii oaspeți s'au întors fiecare la ale
sale, ducând cu sine amintirile, cari
l'au legat mai mult de ele.

Noi, cei rămași acasă, ne facem
numai o plăcuță datorie, când dăm
mai jos o scurtă descriere despre
desfășurarea serbărilor, ca să le cu-
noască și cei lipsiți de plăcerea de a
le fi văzut cu ochii lor.

Zi de adevărată furnicare a comi-
tetelor aranjatoare din loc a fost de-
ziua de 28 August, când cu trenurile
din toate părțile au sosit oaspeții iu-
biți, fiind primiți în gară și așezați
apoi pe la cortele, date cu atâta drag,
nu numai de Români, ci și de con-
cetățenii sași din Reghin.

Cu trenul de 7 seara au sosit Inalt
Preasfinția Sa Metropolitul Suciului
dela Blaj cu numeroasă suită și membrii
comitetului central al „Asociațiunii.“
Au fost salutați la sosire de primarul
orașului dl. Ioan Popescu, de păr. pro-
topop Ariton M. Popa și dir. despăr-
țământului „Astrei“ Dr. Eugen Nicoară.

Șirul lung de trăsuri intră apoi în
oraș, dând viață nouă micului oraș.

Seara are loc o drăguță seară de
cunoștință la restaurantul Trufia în
frunte cu prezidentul Asociațiunii dl.
Vasile Goldiș cu doamna.

Salută de binevenit dl. profesor
Ioan Suciul.

Masa se desfășoară după oarele 11.

În ziua de 29 August la 8 sună de
serbătoare clopotele celor două bise-
rici românești.

Se începe liturgia la biserica ro-
mână unită de către Inalt Preasfinția
Sa Metropolitul Suciul, asistat de 4
canonici și doi preoți dignitari bise-
ricești.

Cântă corul meseriașilor români din
Reghin sub conducerea inv. Moldovan.
La biserica ortodoxă liturghisește pro-
topop Dumitru Antal.

La ora 10 publicul stă împreună în
fața mormântului Baronului Vasile
Ladislau Popp, unde Metropolitul cu
asistența sa slujește un pios parastas
și la sfârșit vorbește, preamărind pe
acest mare bărbat, om de muncă și
de cinste, vrednic a se pune pildă de
urmat ori când, dar mai ales în vre-

mile noastre, în cari atâția nevrednici
iau locuri, ce s'ar cădea altora mai
buni.

Serbarea religioasă se încheie cu
punerea pe sicriul marelui mort Baron
Popp a 3 cununi frumoase din partea
Asociațiunii — al cărui prezident a
fost — din partea corpului profesoral
dela Blaj, unde a fost și el profesor,
și din partea familiei sale.

La ora 11 se deschide prima șe-
dință a adunării generale a Asocia-
țiunii în sala cea mare a hotelului
orașenesc, ticsită de public ales.

La masa prezidială înconjură pe
prezidentul Vasile Goldiș membrii co-
mitetului central al societății și alți
fruntași aleși ai vieții publice româ-
nești.

Ședința aceasta se ridică la înalțimi
prin avântul cuvânt de deschidere
al prezidentului, în care pomenind cu
evlavie și recunoștință pe marii bă-
rbați trecuți din viață: Baron Vas. L.
Popp și Visarion Roman, se spun apoi
fapte frumoase din viața anilor de pe
urmă ai Asociațiunii, arătându-se și
planurile frumoase pentru viitor.

Salută adunarea Escelența Sa Met-
ropolitul Suciul, apoi Dl. Dr. Sebastian
Stanca, asesor cons. în numele Preasf.
Sale Nicolae Ivan dela Cluj, apoi păr
Timuș în numele I. P. S. Sale Arhi-
episcopul Gurie din Basarabia, dl.
Pant. Halipa în numele Basarabenilor,
păr Dr. Gheorghin, prof. univ. în nu-
mele Societății pentru cultura pop.
român din Bucovina dl. Em. Bucuța
în numele „Fundațiunii Carol“, dl
prof. Tașcă pentru „Liga culturală“
dl prof. Berenovschi în numele dlui
general Rudeanu comandantul trupe-
lor din Basarabă a păr Ariton M. Popa
în numele cetățenilor din Reghin și
jur, dl Dr. E. Nicoară în numele desp-

Reghin și dl. Dr. Ales. Ceușan pentru
societățile culturale din Reghin și dl
Ales. Moldovan, inv., în numele rev-
uniunii județene a învățătorilor.

Adunarea e salutată în cuvinte calde
de reprezentantul Șașilor.

Incheiate salutarile, cari de cari mai
calduroase, se aleg diferitele comisi-
uni, prevăzute în convocarea adunării
apoi se încheie ședința, anunțându-se
a doua pe 30 Aug. ora 10.

La banchetul de peste 200 pers.,
aranjat după 1 1/2 p. m. în hotelul
orașenesc s'au servit mâncări gustoase
preserate cu toasturi pentru rege, co-
mitet, aranjatori, ziaristi, femeia ro-
mâni și alții.

Terminat banchetul vesel, s'au pus
pe lucru comisiunile.

Seara la orele 9 se începe veselul
teatru cu „Nădrăvaniile divorțului“
unde trupa dlui director Bărsan a
lăsat să guste publicul, ce umplea
sala până la ultimul loc, cele mai
plăcute cipe, văzând ce este adevă-
rata artă în joc de scenă.

Ziua de 30 Aug. se începe cu ace-
leași obișnuite servicii religioase, atât
de bine legate de serbările noastre
culturale.

La ora 10 se deschide ședința a
2-a în aceeași sală ca și ieri.

Urmează pe rând raportorii Dr.
Stanca, Dr. Ghibu, Ioan Simu, Ariton
M. Popa.

La raportul general iau cuvântul
dnii Dr. Nițescu, Dr. Dobrescu, păr
Căpăneanu, Dr. Borza, Dr. Nicoară
etc.

Din toate se alege la urmă dorul
și hotărârea de a lucra Asociațiunea
cât mai mult pentru înălțarea popo-

S'A DESCHIS CROITORIA „M. RADU”

specialist în pardesiuri și paltone. - Târgu-Mureș, Piața Regele Ferdinand No. 18.

rului dela satele noastre, adevărata „ta'pă a țării.”

Se alege apoi prezidentul în persoana lui Vas. Goldiș primit cu aplauze generale și comitetul de 50 membri (numele le vom da în numărul viitor).

Adunarea se închide între vii acela mări ca să urmeze după masă conductul etnografic, în care s'a plănuit oglindirea celor mai obișnuite ocupații, datini și porturi din ținutul nostru. (Raport mai amănunțit în numărul viitor.)

Alegerea pentru camerele agricole

Au trecut alegerile pentru camerele agricole și toată suflarea românească e te revoltată de felul cum au decurs aceste alegeri. D.epturile alegătorilor, garantate prin constituție, au fost călcate în picioare și numai datorită apucărilor josnice s'a putut înăbuși votul satelor noastre românești.

Lupta electorală a fost purtată, de o parte de către partidul național român purtând în fruntea listei coasa și scera, de altă parte de partidul liberal — averescan, unit cu ungurii și sașii, având ca semn spicul.

Pentru ca să se oprească alegătorii români dela votare s'au lăsat din liste cei mai mulți îndreptățiți, așa că în multe comune curat românești au primit drept de vot abin 90 inși din 300...400 agricultori.

Cu toate acestea teama stăpânirii a fost foarte mare, și, de oare ce știau că furtul urnelor nu se mai poate face ca în trecut, de aceea, s'au gândit să fure în alt chip dreptul de vot.

Puternica însuflețire a masselor românești, întrunite în ziua alegerii în Reghin, pentru partidul național român, a făcut pe agenții electorați contrari să-și piardă capul.

Au fost împiedecate zeci de comune românești, să-și dea votul și în schimb au fost comandate la urne satele ungurești și sasești. Procedura aceasta nemaipomenit de rușinoasă a

deslănțuit cea mai puternică mânie, — față de acele triste figuri, cari s'au pus în serviciul guvernului liberal, care numai interesele agricultorilor nu le apară.

Comunele: Rușii-munți, Deda, Filea, Jdicel pădure Săcalul-de-pădure, Lueri, Nadășa română, Habic, și atâtea al.e comune curat românești au fost lăsate dela votare; dar în contra tuturor volnicilor comise de liberali-averescani, uniți cu ungurii și cu sașii, lista partidului național a câștigat învingerea la Reghin cu 798 voturi și dacă s'ar fi lasat toți alegătorii români la vot, ar fi fost cu siguranță, victoria în județul întreg a partidului național.

Frați români! Fie care dintre D voastră ați pu' vedea cu ce mijloace necurate se luptă potrivnicii, ca să Vă oprească dela vot, să Vă iee drepturile de votare și să calce în picioare dreptatea. Nu e asta o rușine?

Izbândă partidului național, câștigată în țara întreagă, să vă înalțarea inimile și să Vă înalțe sufletul! Toți adevărații fii și bunii români și acestui ținut să și strângă rândurile într'un cuget și într'o simțire, căci numai așa vom putea ajunge odată la izbândă.

Izbândă trebuie să fie a noastră!
Dumnezeu să ne ajute! C.

ȘTIRIMĂRUNTE.

La liceul nostru român de stat se fac inscrierile dela 1—8 Sept., iar la scoala primară cu 3 învățători până la 15 Septembrie, la care termin e pus începutul anului școlar.

Administrațiile financiare (a noastră și în Târgul-Mureș) au primit ordin, să schimbe banii de hârtie sdrențuiți cu bani noi. Era și vremea, să se scape o amenii de mizeria și rușinea de a trebui să primească ca bani ai țării niște sdrențe murdare, bune numai de aruncat pe gunoii.

Maiestatea sa Regele e iarăș acasă în țară după două luni de petrecere în străinătate, unde și-a căutat de sănătatea atât de scumpă pentru noi toți. E așa de potrivit, că tocmai acum se fac și iscăliturile de contribuiri pentru marele

ăsezământ de cultură național, carele va purta numele Maiestății Sale și va înveșnici data de 60 ani dela nașterea Marelui Rege, sub care s'a înfăptuit unirea neamului românesc.

S'alerte tot Românul cu obolul său! Contriburi se primesc și la administrația foaiei noastre și se vor trimite apoi la locul său, împlinind dorința marelui nostru învățat N. Jorga, propunătorul acestui frumos act. de pomnire și legare cu marca dinastie.

Sprijiniți pe industriașii și comercianții români.

Din Săcalul de pădure.

Pretutindeni se bucură oamenii de roada îmbelșugată a holdelor, numai comunele ajunse de grindină își văd prăpădită munca lor de peste an. Mai ales este mare jalea în Săcalul de pădure, unde ghiață venită Duminecă la 5 Julie a. c. a nimicit întreagă roada bieților săteni. Bucățile de ghiață, căzute în mărimea pormului, au bătut în holde, în grădini în case, cauzând pagube foarte mari. Nu le-a rămas bieților locuitori, decât paie de grâu, ce și-le strâng cu grebla și, pelângă nenorocirea mare ce i-a ajuns, li-se îmbolnăvesc acum și vitele. Bătrânii satului nu-și aduc aminte să fi văzut vreodată un asemenea prăpăd. Ajutorarea acestei comune curat românești trebuie făcută cât mai grabnic și mai ales autoritățile superioare administrative sunt datoare a ușura mizeria generală, apărând populația de foamea ce-o amenință.

La Tipografia Ardeleana
Tg.-Mureș se primește ca
ELEV UN BĂIAT
abs. a 4 clase medii.

Cărți didactice de curs secundar și primar, requisite școlare și de birou se află la

LIBRĂRIA „ARDEALUL”
Tg.-Mureș Piața Regele Ferdinand No. 50.

Telefon 15.

Telefon 15.

No. 1205 exee. 1925.

Publicație de licitație

Subsemnatul executor judecătoresc prin aceasta publică în baza deziunii No. G. 7546—1925. a judecatoriei de Ocol Reghin în favorul reclamantului Simon Maria repr. p. avocatul Dr. Alex Ceusann pentru incassarea creanței de 6625 Lei acces. se fixează termen de licitație pe ziua 24 septembrie 1925 orele p. m. la fața locului în Sângerul pădure unde se vor vinde prin licitație publică judiciară casă edificată pe tâlpi, vacă, clăii, lemne în valoare de 48000 Lei.

In caz de nevoie și sub prețul estimare.

Reghin, la 24 augustus 1925.

Olivér Ghelan,
executor judecătoresc

Atelier mecanic și lăcătușerie

Gheorghe Vlăss
Târgu-Mureș, Str. Furnicelor Nr.

Execută în celea mai bune condițiuni tehnice cu prețuri avantajoase tot felul de lucrări aparținătoare acestei branșe. —: : 30

Nicolae Oprean
Targu-Mures

Ține în deposit: Delicatese (cașiuri, brânzeturi, unt presat, conserve, ciocolotă și zaharicale) slănină, salam precum și tot felul de alimente conservate
— En gros — En detail —

Sucursala:
REGHINUL-SĂSESC
Piața Regele Ferdinand No. 57.